

v šedé četnické uniformě u vjezdu. Vypadal přesně jako dobrý voják Švejk.

Stráž se zeptala řidiče dodávky, „Kolik dneska?“

„Fünf Stück,“ odvětil řidič.

Pět kusů.

Tunel smrti

Uprchlický tábor Traiskirchen, 31. srpna 1984

Závora se zvedla a naše dodávka vjela do kasáren. Jeden četník a nás všech pět pasažérů vystoupilo.

Rozhlédl jsem se okolo sebe. Stáli jsme na vyasfaltovaném prostranství, před sebou jsem viděl mohutnou kasárenskou budovu s šedivou oprýskanou fasádou.

„Pojďte se mnou,“ vyzval nás četník a ukázal na budovu před námi.

Prošli jsme hlavním vchodem a po kamenném schodišti vystoupali do čtvrtého patra. Tam nás přebral jiný četník.

Nový četník nás rozdělil. My dva Češi jsme šli do československé části lágru, Rumuni do rumunské a Albánci do albánské.

Dostali jsme několik stran strojem napsaného textu. Byl v češtině a informoval nás, že:

- *Žádáte o přiznání postavení uprchlíka na spolkovém území Republiky Rakousko.*
- *Vaše žádost bude posouzena během Vašeho pobytu v uprchlickém zařízení Traiskirchen.*
- *K zahájení řízení ve věci Vaší žádosti je nutné odevzdat Váš cestovní pas příslušnému úředníkovi.*
- *Příslušný úředník pořídí Vaši fotografii a sejme Vám otisky prstů.*
- *Jste povinen se podrobit vstupnímu řízení v určených prostorách uprchlického zařízení. Během tohoto řízení nesmíte určené prostory opouštět jinak než za doprovodu příslušného úředníka.*

- *Po zakončení vstupního řízení Vám bude přiděleno ubytování v jiné části uprchlického zařízení a budete povinen se podrobit dalšímu řízení ve věci Vaší žádosti.*
- *V případě, že se rozhodnete svou žádost o přiznání postavení uprchlíka vzít zpět, bude Vám neprodleně vrácen cestovní pas a umožněno opuštění uprchlického zařízení.*

Vstupní řízení znamenalo se ocitnout na „izolaci“, někým nazývané „karanténa“. Bylo to takové fešácké vězení. Účelem bylo zjistit, zda nemá dotčným v Rakousku či jinde nějaké trestní či jiné prohřešky. Nevěděl jsem sice, jak dlouho tam budu, ale bylo mi to celkem jedno.

Poté, co jsem formulář podepsal a převzal kopii, mně četník odebral pas a sejmul otisky prstů. Dostal jsme mýdlo, ručník, ešus a příbor na jídlo. Pak mě četník odvedl do velké místnosti plné železných vojenských postelí a vybavené židlemi a stoly. Mí noví spolubydlíci byli lidé z Československa, většinou svobodní muži, ale i několik párů s dětmi. Děti plakaly a někteří z rodičů k tomu neměli daleko.

Tak to by bylo, teď jen čekat. Jak dlouho? Dny? Týdny? Měsíce? To bude nuda. Naštěstí jsem na stolech objevil hromadu časopisů a knih v češtině. Dobrá, budu střídat četbu, spánek a pokec s ostatními. Snídaně, oběd a večere za doprovodu rakouského četnictva to trochu zpestří.

Posledních několik dní jsem si dobrodružství užil dost a trocha nudy neuškodí.

Nakonec jsem se ale nemusel bát, že se na izolaci budu nudit.

* * *

Uprchlický tábor Traiskirchen má za sebou bohatou historii. V roce 1903 se zařízení otevřelo jako Kadetní dělostřelecká akademie a brzy se stalo chloubou císařské a královské armády Rakouska-Uherska. Po skončení první světové války v roce 1918 sloužily kasárenské

budovy jako internátní škola pro chlapce. Poté, co v roce 1938 nacistické Německo připojilo Rakousko ke své Říši, měl Traiskirchen vychovávat mladé muže jako uvědomělé nacisty. Ne na dlouho. Po porážce Německa v roce 1945 na deset let kasárna zabrala Rudá armáda. Rusové Traiskirchen a Rakousko opustili v roce 1955.

Uprchlický tábor Traiskirchen se zrodil v roce 1956, když do vedlejšího Maďarska vpadly ruské tanky a do Rakouska začaly proudit tisíce maďarských uprchlíků. Přes noc po celém Rakousku vznikaly uprchlické tábory. Většina z nich jen dočasně. Traiskirchen však zůstal.

Jak šel čas, složení obyvatelů tábora se stalo ukazatelem vývoje ve střední a východní Evropě. Když v roce 1968 vtrhly ruské tanky pro změnu do Československa, Traiskirchen se stal dočasným domovem mnoha Čechů a Slováků. Když v roce 1981 převzala moc v Polsku vojenská junta a násilím potlačila hnutí Solidarita, Traiskirchen zaplnily tisíce Poláků. A tak to šlo dál.

Dnes v Traiskirchenu Maďary, Čechy, Slováky nebo Poláky ne najdete. Národnost obyvatelů tábora se sice mění, ale příběh Traiskirchenu pokračuje dodnes. Během uprchlické krize v roce 2015 Traiskirchen zahltily tisíce uprchlíků ze Sýrie a nezbylo, než je ubytovat i ve stanech venku.

* * *

V srpnu roku 1984 bylo na izolaci jen asi dvacet lidí, a tak jsem si snadno našel postel. Zeleně natřená vojenská postel byla pohodlná, matrace byla měkká a šedivá deka hrdě prohlašovala: MINISTERSTVO VNITRA.

Sprchy na izolaci nebyly, jen umývárny, a tak jsem se zdokonaloval v umění mýt se žínkou a ručníkem. Službu konající četník nám slíbil, že pokud na izolaci zůstaneme déle než pět dní, vezme nás do sprch v přízemí.

„Jak myslíte, že tu budu dlouho?“ zeptal jsem se ho.

„Těžko říct,“ pokrčil rameny. „Ale možná budete mít štěstí. Zrovna teď v lágru není moc lidí a já to tipuju na několik dní.“

Tentýž četník nás zavedl do jídelny v přízemí hlavní budovy. Do jídelny jsme pak chodili za doprovodu četníků třikrát denně. Jídlo bylo dobré, typická rakouská kuchyně, dost podobná té české či jihoněmecké. Začínal jsem ty Rakušany litovat. Všechno tohle platili.

* * *

To samé odpoledne jsem poslouchal příběhy svých dočasných spolubydlících a nestačil se divit lidské odvaze. Nebo šílenství.

Mladý pár prošel ze Slovinska do Rakouska železničním tunelem Karavanky. „Tunelem smrti“ se utíkalo z Jugoslávie do Rakouska a bylo to o život. Kluk a holka prolezli osm kilometrů tunelu ve tmě. Až na pár hodin v noci tunelem každých dvacet minut projížděl vlak, a tak když odvážlivci spatřili světlo přijíždějícího vlaku, museli se běžet schovat do nejbližšího výklenku nebo se přitisknout ke stěně tunelu a doufat, že je vlak nesmete. Často museli běžet zpátky, a tak jim cesta tunelem trvala několik hodin.

Jiný mladý pár chytil na rakouských hranicích jugoslávský pohraničnick. „Nikdy jsem nezažila takový strach, jako když na mě ten voják mířil samopalem,“ vyprávěla mladá žena.

„Nebyla to sranda, myslel jsem, že se na místě podělám,“ dodal její přítel. „Ukázali jsme tomu pohraničnickovi naše československé pasy, jenže jsme měli jen ty šedivé. Přestal na nás mířit, ale řekl nám, že nás na ně do Rakouska nemůže pustit. Poradil nám, že se za dvě hodiny bude střídat stráž. Když pak ten pohraničnick mluvil s kolegou, který ho přišel vystřídat, proklouzli jsme jim za zády.“

Další z dočasných spolubydlících na izolaci byl s šedivým československým pasem na rakouském konzulátu v Bělehradu. Rakušané mu do něho odmítli udělit vstupní vízum. Odcestoval do Záhřebu

a zkusil to tam. Rakouský konzul ho vyhodil a mladý muž pak na konzulát chodil každý den po celý týden, až se nad ním konzul slitoval a nakonec mu vízum do toho šedivého pasu dal. Mezitím náš žadatel o vízum spal na lavičkách v parcích.

„Nebylo noci, kdy by mně nějaký starší muž nenabízel v parku sex. Tak velký zájem o mě zatím nikdo neměl,“ smál se.